



**Fødevare-
styrelsen**

UDBRUDSMANUAL

FOR

FÅRE- OG GEDEKOPPER

&

FÅRE- OG GEDEPEST

DECEMBER 2017

INDHOLD

Indledning	4
1. Sygdomsbeskrivelse	5
Fåre- og gedekopper	5
Virus og inkubationstid.....	5
Virusudskillelse og smittespredning.....	5
Kliniske symptomer.....	6
Differentialdiagnoser (ikke udtømmende).....	6
Fåre- og gedepest	7
Virus og inkubationstid.....	7
Virusudskillelse og smittespredning.....	7
Kliniske symptomer.....	8
Forebyggelse og Kontrol.....	9
2. Personbeskyttelse	10
3. Epidemiologisk undersøgelse.....	11
4. Smitte med Fåre-og gedekopper eller fåre- og gedepest i en besætning	12
5. Prøveudtagning ved aflivning.....	14
Udtagning af supplerende prøver ved aflivning af dyr i udbrudsbesætningen.....	14
Prøveudtagning når dyr aflives på grundlag af en epidemiologisk undersøgelse.....	14
6. Andre dyr i husdyrbruget.....	15
7. Specielle forhold ved rengøring, desinfektion og insektbekæmpelse	16
8. Zoner.....	17
Etablering af zoner.....	17
Optælling af husdyrbrug.....	17
Foranstaltninger på husdyrbrug i beskyttelseszonen.....	17
Foranstaltninger på husdyrbrug i overvågningszonen.....	17
Ophævelse af beskyttelseszone	17
Ophævelse af overvågningszonen	17
9. Screening.....	18
Screening i beskyttelseszonen	18
Prøvetagning	18
Udtagning af materiale	18
Emballering og mærkning af prøver.....	18

Indsendelse af materiale.....	18
Screening i overvågningszonen.....	19
10. Flytterestriktioner.....	20
Flytterestriktioner i beskyttelseszonen.....	20
Flytterestriktioner i overvågningszonen.....	20
Transit gennem beskyttelses- og overvågningszonen.....	20
11. Genindsættelse af dyr.....	21
12. Udbrud på slagterier, grænsekontrolsteder og transportmidler.....	22
14. Vaccination.....	24
15. Samarbejde med andre myndigheder samt eksterne parter.....	25
16. Ekspertgruppe.....	26
Bilag 1: Lovgivning.....	27
Bilag 2: Informationsmateriale.....	28

INDLEDNING

Denne udbrudsmanual for fåre- og gedekopper samt fåre- og gedepest omfatter håndtering af udbrud af de to sygdomme centralt som decentralt i Fødevarestyrelsen. Den supplerer den "Den veterinære beredskabsplan ved udbrud af alvorlige husdyrsygdomme." for de særlige forhold, der gør sig gældende for fåre- og gedekopper samt fåre- og gedepest.

Der er valgt at udarbejde en samlet udbrudsmanual for de to sygdomme, da begge sygdomme specifikt rammer får og geder og håndteringen af sygdommene er forholdsvis ens. Bemærk at første kapitel "Sygdomsbeskrivelse" først beskriver fåre- og gedekopper og dernæst fåre- og gedepest. De øvrige kapitler er fælles for de to sygdomme. Hvor der er afvigelser f.eks. i forbindelse med prøvetagning er dette angivet.

Målgruppen for udbrudsmanualen er primært Fødevarestyrelsens medarbejdere i Veterinærenhederne og i Dyresundhed. Andre parter, såvel interne som eksterne, der medvirker ved bekæmpelse af udbrud, anvender manualen, i de situationer hvor det er relevant.

Manualen omfatter ikke håndtering af mistanker før et udbrud er konstateret.

1. SYGDOMSBESKRIVELSE

FÅRE- OG GEDEKOPPER

Fåre- og gedekopper er to alvorlig og ofte fatale virussygdomme karakteriseret ved vidt spredte hudlæsioner. Sygdommene forekommer i mange lande i Afrika nord for ækvator, i Mellemøsten (herunder Tyrkiet) og i en del lande i Asien samt i Sydøsteuropa.

Fåre- og gedekopper blev sidst konstateret i Danmark i 1879

VIRUS OG INKUBATIONSTID

Fåre- og gedekopper forårsages begge af et capripoxvirus tilhørende familien poxviridae. De fleste stammer er værtsspecifikke, men nogle stammer kan inficere både får og geder. Capripoxvirus er nært beslægtet med Lumpy Skin Disease Virus (LSDV).

Capripoxvirus, modstandsdygtighed overfor fysisk og kemisk påvirkning	
Temperatur	Sensitiv ved opvarmning til 56 °C i 2 timer og 65 °C i 30 min
pH	Sensitiv ved meget højt eller lavt pH (Hydrochlorid/svovlsyre 2 % i 15 min)
Desinfektionsmidler/ Kemikalier	Inaktiveres af phenol (2 %) efter 15 min. Sensitiv overfor natriumdodecylsulfat, æter (20 %), kloroform, formalin (1 %), natrium hydroklorit (2-3 %), jodforbindelser (opl. 1: 33), Virkon® 2 %, kvarternære ammonium forbindelser 0,5 %
Overlevelse	Sensitiv overfor sollys, men overlever i uld/hår og tørre skorper i huden i op til 3 måneder, og i overdækkede ikke-rengjorte folde i op til 6 måneder. Tåler frysning, men infektiviteten nedsættes.

Sygdom	Inkubationstid	Maksimal inkubationstid
Fåre- og gedekopper	8-13 dage	21 dage ¹

¹Jf. Rådets direktiv 92/119/EØF af 17. december 1992.

VIRUSUDSKILLELSE OG SMITTESPREDNING

Smittespredning sker primært via aerosoler efter tæt kontakt til syge dyr med ulcererende læsioner i slimhinderne. Der sker ingen smittespredning i det tidligere stadie af sygdomme dvs. inden hud- og slimhindelæsionerne er opstået. Efter nekrotisering af læsionerne, som sker ca. 1 uge efter sygdommens begyndelse, reduceres smittespredningen betydeligt. Dyr med milde symptomer smitter sjældent, og

kronisk inficerede dyr er ikke påvist. Der kan ske indirekte smitteoverførsel med kontamineret redskaber, køretøjer og foder. Indirekte overførsel med insekter er også påvist, omend det spiller en mindre rolle.

Kilder til virus:

- Ulcererende læsioner i slimhinder
- Hudlæsioner med skorper (infektivitet kendes ikke)
- Spyt, sekret fra næse og øjne
- Mælk, urin, fæces
- Sæd/embryoner (transmission ikke fastlagt)
- Uld, skind og huder (ubehandlet, saltet og tørret).

KLINISKE SYMPTOMER

Inkubationstiden er normalt 8-13 dage, men ved eksperimentel infektion er inkubationstiden observeret ned til 4 dage. De kliniske symptomer er ens for de to sygdomme, men der er en tendens til at sygdommen er mildere hos geder end hos får.

De kliniske symptomer er feber (>40 °C), svulne øjenlåg med pusagtigt flåd, hævede lymfeknuder og vidtspredte hudlæsioner, som først ses på mule, øre, lyske og andre mindre behårede arealer. Slimhinder i øjne, mund, næse og svælg kan også angribes. Læsionerne på huden starter som erytematøse områder, der hurtigt rejser sig som cirkulære pletter med afgrænsede kanter pga. inflammation. Herefter begynder læsionerne at tilbagedannes og der opstår nekrose af huden, der derved danner en hård, mørk skorpe, der er skarpt adskilt fra det omkringliggende væv. Heling af vævet under skorpen tager flere uger, og fjernes skorpen ses et stjerneformet ar uden hår eller uld. I svære tilfælde kan der ses læsioner i lungerne.

Sygeligheden i endemiske områder: 70-90 %.

Dødeligheden i endemiske områder: 5-10 %, men kan stige til 100 % hos importerede dyr.

DIFFERENTIALDIAGNOSER (ikke udtømmende)

- Orf (giver lignende sår omkring munden)
- Bluetongue
- Fåre- og gedepest
- Insektbid

DIAGNOSTISKE FORHOLD

Laboratoriediagnosen stilles ved påvisning af virus ved PCR.

FOREBYGGELSE OG KONTROL

Der findes ingen behandling.

Der kan vaccineres mod sygdommen. En levende vaccine giver en længere immunitet end en dræbt.

FÅRE- OG GEDEPEST

Fåre- og gedepest er også kendt under navnet peste des petits ruminants (PPR) eller pseudokvægpest og regnes for en af de økonomisk mest betydningsfulde husdyrsygdomme i områder med store populationer af små drøvtyggere. Det er en virussygdom, som er karakteriseret ved feber, nekrotisk stomatitis, gastroenteritis og pneumoni. Geder er mere modtagelige for sygdommen end får, og kvæg bliver kun subklinisk inficerede.

Det første kliniske tilfælde blev indberettet fra Elfenbenskysten i 1942. Sygdommen er endemisk i mange lande i Afrika nord for ækvator, i Mellemøsten (herunder Tyrkiet) og i en del lande i Asien, hvor større udbrud med mellemrum kan udslette får og gedebestande i store områder.

PPR er aldrig blevet påvist i Danmark.

VIRUS OG INKUBATIONSTID

PPR skyldes et morbillivirus tilhørende familien Paramyxoviridae . Dette virus er nært beslægtet med kvægpestvirus.

Morbillivirus, modstandsdygtighed overfor fysisk og kemisk påvirkning	
Temperatur	Inaktiveres ved 50 °C i 60 minutter
pH	Sensitiv ved pH<4.0 og >11.0, stabil ved pH 5.8-10,0
Desinfektionsmidler/Kemikalier	Stor sensitivitet overfor de fleste kemikalier og desinfektionsmidler, herunder alkohol, ether, phenol og natriumhydroxid 2 % i 24 timer
Overlevelse	Lang overlevelse i kølet og frossent væv

Sygdom	Inkubationstid	Maksimal inkubationstid
PPR	4-6 dage (3-10 dage)	21 dage ¹

¹Jf. Rådets direktiv 92/119/EØF af 17. december 1992.

VIRUSUDSKILLELSE OG SMITTESPREDNING

Smitte sker hovedsageligt med aerosoler og ved direkte kontakt mellem dyrene specielt hos dyr, der holdes indespærret med høj belægningsgrad. Indirekte smitte gennem strøelse og foder- og vandtrug kan også forekomme. Der ses hyppigst udbrud under regntid og i tørre kolde perioder samt i forbindelse med handel med dyr.

Hjorte og andre vildtlevende drøvtyggere er medvirkende årsag til spredning. Både kvæg og svin kan få sygdommen, men viser ingen klinik og kan ikke bringe smitten videre til andre dyr.

Kilder til virus:

- Spyt, sekret fra næse- og øjne
- Alt øvrigt sekret og ekskretion.

KLINISKE SYMPTOMER

Perakut

Den perakutte form af PPR optræder hyppigst hos geder, der ikke tidligere har været udsat for smitte med PPR. Der ses høj feber, depression og høj dødelighed.

Akut

Den akutte form af PPR er ledsaget af pludselig feber 40 – 41 °C, ophørt ædelyst og depression. Der optræder hurtigt serøs øjen- og næseflåd, der siden kan udvikle sig til tykt flåd (mukopurulent til katarralsk), der vil resultere i tilstopning af næseborene og respirationsbesvær. Indenfor kort tid ses erosioner i mundhulen og kraftig salivation evt. efterfulgt af nekrotiserende stomatitis. Senere i forløbet vil der ofte optræde vandig og blodtilblandet diarre og bronchopneumoni, og der kan ses aborter blandt drægtige dyr. Dyret dør ofte efter 5 – 10 dage. Overlevende dyr vil have en meget lang rekonvalsenstid.

Sygeligheden i en modtagelig population kan være op til 90-100 %.

Dødeligheden i en modtagelig population varierer, men kan være op til 50-100 %.

Både sygeligheden og dødeligheden er lavere i områder, hvor sygdommen er endemisk og blandt voksne dyr sammenlignet med unge dyr.

Subakut

Den subakutte form af PPR udvikler sig over 10-15 dage med uspecifikke symptomer. Ca. 6 dage efter infektionen ses feber og serøst flåd fra næsen efterfulgt af diarre.

DIFFERENTIALDIAGNOSER (ikke udtømmende)

- Contagiøs caprin pleuropneumoni
- Bluetongue
- Mund- og klovsyge
- Pasteurellose
- Orf
- Coccidiose

DIAGNOSTISKE FORHOLD

Laboratoriediagnosen stilles ved påvisning af virus ved PCR (akut infektion)

FOREBYGGELSE OG KONTROL

Det er muligt at vaccinere mod PPR, og immuniteten holder ca. 1 år. Endemisk PPR bekæmpes bedst ved karantæne og ringvaccination eventuelt med nedslagning af syge dyr. I epidemiske områder bekæmpes fåre- og gedepest mest optimalt ved hjælp af nedslagning og karantæne.

2. PERSONBESKYTTELSE

Hverken fåre- og gedekopper eller fåre- og gedepest er en zoonose. Der er på denne baggrund ikke behov for særlig personbeskyttelsesudstyr.

3. EPIDEMIOLOGISK UNDERSØGELSE

Den epidemiologiske undersøgelse skal afdække den kliniske situation i besætningen samt det hidtidige sygdomsforløb. I den forbindelse skal det skønnede tidspunkt for smitteintroduktion i besætningen fastlægges, og alle kontakter til besætningen mindst 21 dage forud for det skønnede smittetidspunkt skal gennemgås med henblik på at afklare, hvorledes besætningen er blevet smittet (dyr, dyretransporter, materiel, personer, beliggenhed, mv). Endvidere skal alle kontakter fra besætningen gennemgås med henblik på at afklare, hvilke andre husdyrbrug (indenlands og udenlands), der kan være blevet smittet.

Epidemiologisk skema for små drøvtyggere udfyldes i DIKO Beredskab.

Gældende for fåre- og gedekopper: Hvorvidt det er relevant at se på forekomsten af insektvektorer vurderes af Dyresundhed i samarbejde med relevante myndigheder og eksperter. (insektvektorer menes kun at spille en mindre rolle i spredningen af sygdommen).

4. SMITTE MED FÅRE-OG GEDEKOPPER ELLER FÅRE- OG GEDEPEST I EN BESÆTNING.

Konstateres en besætning smittet med fåre- og gedekopper eller fåre- og gedepest skal besætningen takseres, aflives og bortskaffes, og husdyrbruget skal rengøres og desinficeres. Besætningen skal fortsat være under offentligt tilsyn, men nu på grund af konstateret smitte med fåre- og gedekopper eller fåre- og gedepest.

Besætningsejer skal skriftligt have påbudt aflivning af dyrene.

Veterinærenheden sørger for følgende:

- Alle får og geder på husdyrbruget aflives omgående under officielt tilsyn og på en sådan måde, at enhver risiko for spredning af smitte under transport eller aflivning minimeres.
- Kroppene af døde eller aflivede dyr føres til forarbejdning på et godkendt forarbejdningsanlæg
- Avlsmateriale (sæd, æg eller embryoner) fra får/geder, der opbevares på husdyrbruget, destrueres. Fødevarestyrelsen kan dog på nærmere fastsatte vilkår tillade at produkterne anvendes.
- Avlsmateriale (sæd, æg eller embryoner), det er udtaget fra får/geder i den periode, hvor det antages at smitten har været på husdyrbruget, skal opspores og underkastes passende behandling eller destruktion.
- Kolostrum, mælk og mælkeprodukter, der stammer fra får/geder i den periode, hvor det antages at smitten har været på husdyrbruget, må ikke bruges til fodring af dyr med mindre det er varmebehandlet efter Fødevarestyrelsens anvisninger.
- Alt materiale og alt affald, som kan være inficeret, såsom foder, strøelse, gødning og gylle skal føres til forarbejdning på et godkendt forarbejdningsanlæg eller behandles på passende vis; alle engangsmaterialer, der kan være inficeret, og navnlig dem, der anvendes til aflivninger, bortskaffes ved forbrænding.
- Stalde og transportmidler, der har været anvendt til transport af dyr eller dyrekroppe og udstyr, som kan være kontamineret, rengøres og desinficeres.
- Potentielt kontaminede udearealer rengøres og desinficeres.
Gældende for fåre- og gedekopper: Graden af insektbekæmpelse vurderes i det konkrete tilfælde i samarbejde med Dyresundhed og relevante myndigheder og eksperter. Overførsel med insekter menes dog kun at spille en mindre rolle.
- **Gældende for fåre- og gedekopper:** Ubehandlede, tørrede og saltede huder og skind fra dyr af modtagelige arter, der er slagtet i den periode, hvor det antages, at smitten har været på husdyrbruget, skal opspores evt. i samarbejde med kødkontrollen og underkastes passende behandling eller forarbejdning på et godkendt forarbejdningsanlæg.
- Der foretages en epidemiologisk undersøgelse.

Fødevarestyrelsen skal opspore alle modtagelige arter, der er til- og fraført husdyrbruget i den periode, hvor det antages, at smitten har været på husdyrbruget. Det omfatter både dyr, der er flyttet nationalt som dyr, der er flyttet til andre lande.

Ovenstående foranstaltninger kan ligeledes finde anvendelse på bedrifter, der som et led i den epidemiologiske undersøgelse giver anledning til mistanke om smittespredning.

I tilfælde, hvor et udbrud er blevet konstateret på et laboratorium, en zoologisk have, en dyrepark eller et indhegnet område, hvor der holdes får og geder til videnskabelige formål eller med henblik på bevarelse af arter, kontaktes Dyresundhed medhenblik på det videre forløb.

5. PRØVEUDTAGNING VED AFLIVNING

UDTAGNING AF SUPPLERENDE PRØVER VED AFLIVNING AF DYR I UDBRUDSBESÆTNINGEN

Der er ikke krav om udtagning af supplerende prøver i besætningen efter bekræftelse af et udbrud.

PRØVEUDTAGNING NÅR DYR AFLIVES PÅ GRUNDLAG AF EN EPIDEMIOLOGISK UNDERSØGELSE

Der er ikke krav om udtagning af prøver i besætninger, der aflives på grundlag af en epidemiologisk undersøgelse.

6. ANDRE DYR I HUSDYRBRUGET

Der er kun får og geder, der regnes for modtagelige arter mht. at udvikle og sprede sygdom. Der er således ikke restriktioner for øvrige dyrearter i husdyrbruget.

7. SPECIELLE FORHOLD VED RENGØRING, DESINFEKTION OG INSEKTBEKÆMPELSE

Der er ikke specielle forhold ved rengøring og desinfektion udover det, der findes i den "Tværgående beredskabsplan ved udbrud af alvorlige husdyrsygdomme".

Da fåre- og gedekopper kan overføres mekanisk med insekter, om end de spiller en mindre rolle, skal insektbekæmpelse overvejes i forbindelse med aflivning, rengøring og desinfektion. Dog skal man være opmærksom på evt. ulemper ved insektbekæmpelse, som f.eks., at insekterne søger mod nabogårde.

Graden af insektbekæmpelse vurderes i det konkrete tilfælde i samarbejde med relevante myndigheder og eksperter.

På www.myggetal.dk kan man følge udviklingen i myggepopulationen henover året og sammenligne med andre år.

8. ZONER

ETABLERING AF ZONER

Ved udbrud af fåre- og gedekopper eller fåre- og gedepest opretter Fødevarestyrelsen følgende zoner omkring udbruddet:

1. Beskyttelseszone med en radius på mindst 3 km
2. Overvågningszone med en radius på mindst 10 km.

Hvis det vurderes at vektorspredning af fåre- og gedekopper er problematisk kan det overvejes at udvide zonerne. Fødevarestyrelsen træffer beslutning om zonestørrelser i forbindelse med en konkret udbrudssituation.

OPTÆLLING AF HUSDYRBRUG

Ved hjælp af udtræk fra GIS og CHR udarbejdes lister over alle husdyrbrug med dyr af modtagelige arter i beskyttelses- og overvågningszonerne.

FORANSTALTNINGER PÅ HUSDYRBRUG I BESKYTTELSZONEN

- Ejer eller bruger af husdyrbrug skal på Fødevarestyrelsens anmodning lade dyrene underkaste en klinisk inspektion og lade udtage prøver til undersøgelse for fåre- og gedekopper/fåre- og gedepest.
- Ejer eller bruger af husdyrbruget skal foretage gnaver- og insektbekæmpelse, såfremt Fødevarestyrelsen finder det nødvendigt.

FORANSTALTNINGER PÅ HUSDYRBRUG I OVERVÅGNINGSZONEN

- Ejer eller bruger af husdyrbruget skal foretage gnaver- og insektbekæmpelse, såfremt Fødevarestyrelsen finder det nødvendigt.

Se også kapitel 9 om screening og kapitel 10 om flytterestriktioner.

OPHÆVELSE AF BESKYTTELSZONE

Ophævelse af beskyttelseszonen vil tidligst kunne finde sted 21 dage efter, at alle dyr af modtagelige arter i udbrudsbesætningen er aflivet og bortskaffet, og den indledende rengøring og desinfektion af husdyrbruget er afsluttet og godkendt.

Når zonen ophæves, indgår den i overvågningszonen med de restriktioner og foranstaltninger, der gælder der.

OPHÆVELSE AF OVERVÅGNINGSZONEN

Ophævelse af overvågningszonen vil tidligst kunne finde sted 21 dage efter, at alle dyr af modtagelige arter i udbrudsbesætningen er aflivet og bortskaffet og den indledende rengøring og desinfektion af husdyrbruget er afsluttet og godkendt.

9. SCREENING

Ved screening forstås rutineundersøgelse af dyr af modtagelige arter i restriktionszonerne med henblik på såvel kortlægning af eventuel spredning som ophævelse af zonerne og de dermed forbundne restriktioner.

SCREENING I BESKYTTELSESZONEN

Efter oprettelse af zonen skal alle husdyrbrug med modtagelige arter i zonen besøges regelmæssigt af en embedsdyrlæge. Hyppigheden af besøgene fastsættes af det centrale krisecenter efter en epidemiologisk vurdering. Veterinærenheden er ansvarlig for at gennemføre screeningsbesøgene. Ved besøgene gennemføres der kliniske undersøgelser (og om nødvendigt prøveudtagning). Undersøgelserne skal omfatte måling af kropstemperaturen, og der skal føres kontrol med registre over produktion, sygelighed og dødelighed.

PRØVETAGNING

Hvis det besluttet at udtage prøver tages kontakt til DTU-Veterinærinstituttet for detaljeret vejledning omkring prøvetagningen herunder antal og type/materiale.

UDTAGNING AF MATERIALE

Følgende materiale kan udtages til undersøgelse for **fåre- og gedekopper**:

- Skrab fra hudlæsioner/sår
- EDTA blod
- Lunge- og levervæv

Følgende materiale kan udtages til undersøgelse for **fåre- og gedepest**:

- Øjen- og/eller næsesvaber (transport i fysiologisk saltvand)
- EDTA blod
- Væv fra lymfeknuder (krøjs, lunge), lunge, milt, tarmslimhinde
- **Vær opmærksom på, at prøvematerialet skal transporteres på køl (0-4° C)**

EMBALLERING OG MÆRKNING AF PRØVER

De udtagne prøver anbringes enkeltvis i prøverør med tætsluttende låg eller plastpose og mærkes med dyrets og prøvens identitet. Rør og/eller plastposer omvikles med væskesugende materiale og anbringes i en solid yderemballage, sammen med indsendelsesblanketten.

Pakken må ikke indeholde skarpe ting, som f.eks. skalpel eller kanyle.

Det er meget vigtigt at dyr, hvorfra der udtages prøver, er mærket individuelt. De udtagne prøver skal forsynes med dyrenes individmærker.

Prøverne må under transporten ikke udsættes for frostgrader eller høje temperaturer.

INDSENDELSE AF MATERIALE

Prøverne skal ledsages af indsendelsesblanketten, der findes på DTU Veterinærinstituttets hjemmeside.

<http://www.vet.dtu.dk/diagnostik/blanketter/droevtyggere>

Alle prøver transporteres til:

DTU Veterinærinstituttet
Kalvehave Havnevej 51
Lindholm
4771 Kalvehave

DTU Veterinærinstituttet skal være orienteret om prøvernes ankomst. Se den veterinære vagtmappe for telefonnumre.

SCREENING I OVERVÅGNINGSZONEN.

Der er ingen lovgivningsmæssige krav til besøg i overvågningszonen.

10. FLYTTERESTRIKTIONER

FLYTTERESTRIKTIONER I BESKYTTELSSESZONEN

- Al flytning og transport af dyr af modtagelige arter ad offentlig eller privat vej er forbudt, bortset fra ad husdyrbrugets interne forbindelsesveje.
- Fødevarestyrelsen kan på nærmere fastsatte vilkår give tilladelse til at dyr af modtagelige arter fjernes fra husdyrbrug i beskyttelseszonen, såfremt de transporteres direkte til nødslagtning på et slagteri udpeget af Fødevarestyrelsen i beskyttelseszonen. Hvis der ikke findes et slagteri i beskyttelseszonen, kan der gives tilladelse til transport til slagteri i overvågningszonen. Begge transporter er betinget af, at en embedsdyrlæge har foretaget undersøgelse af alle dyr af modtagelige arter på husdyrbruget uden at finde tegn på fåre- og gedekopper/fåre- og gedepest.
- Køretøjer og materiel, som er anvendt til transport af dyr af modtagelige arter eller andet smittefarligt materiale indenfor beskyttelseszonen, må ikke fjernes, før disse er rengjort og desinficeret efter Fødevarestyrelsens anvisning.
- Avlsmateriale fra modtagelige arter må ikke til- eller fraføres husdyrbrug uden Fødevarestyrelsens tilladelse.
- Mælk samt strøelse, uld, huder og skind og andre animalske biprodukter fra modtagelige arter må ikke til- eller fraføres husdyrbrug uden Fødevarestyrelsens tilladelse. (OBS. Specielt gældende fåre- og gedekopper).

FLYTTERESTRIKTIONER I OVERVÅGNINGSZONEN

- Al flytning af dyr af modtagelige arter ad offentlig vej er forbudt med mindre de føres til græsning eller opstaldning.
- Transport af dyr af modtagelige arter må kun finde sted efter tilladelse fra Fødevarestyrelsen. Fødevarestyrelsen kan på nærmere fastsatte vilkår tillade, at dyr af modtagelige arter fjernes fra husdyrbrug, såfremt de transporteres til omgående slagtning på et slagteri i udpeget af Fødevarestyrelsen. Transporten er betinget af, at en embedsdyrlæge har foretaget undersøgelse af alle dyr af modtagelige arter på husdyrbruget uden at finde tegn på smitsomme sygdomme.
- Køretøjer og materiel, som er anvendt til transport af dyr af modtagelige arter eller andet smittefarligt materiale indenfor overvågningszonen, må ikke fjernes, før disse er rengjort og desinficeret.
- Avlsmateriale fra modtagelige må ikke til- eller fraføres husdyrbrug uden Fødevarestyrelsens tilladelse.
- Mælk samt strøelse, uld, huder og skind og andre animalske biprodukter fra modtagelige må ikke til eller fraføres husdyrbrug uden Fødevarestyrelsens tilladelse.

TRANSIT GENNEM BESKYTTELSSES- OG OVERVÅGNINGSZONEN

Transit af dyr gennem beskyttelses- og overvågningszonen kan tillades, såfremt transittransporten foregår ad vej eller jernbane uden aflæsning eller ophold undervejs. Transit-transportmidlerne skal rengøres, desinficeres og om nødvendig behandles med insekt bekæmpelsesmiddel efter anvisning fra Fødevarestyrelsen.

11. GENINDSÆTTELSE AF DYR

Genindsættelse af dyr på et husdyrbrug, hvor der har været udbrud af fåre- og gedekopper/fåre- og gedepest, må tidligst finde sted 21 dage efter Veterinærenhedens godkendelse af den endelige rengøring og desinfektion.

Genindsættelsen må kun ske efter skriftlig tilladelse fra Fødevarestyrelsen med angivelse af betingelser og procedure for genindsættelsen.

12. UDBRUD PÅ SLAGTERIER, GRÆNSEKONTROLSTEDER OG TRANSPORTMIDLER

Der er ikke på forhånd fastsat specifikke regler for håndtering af udbrud af fåre- og gedekopper eller fåre- og gedepest på slagterier, grænsekontrolsteder og transportmidler, hverken i EU lovgivning eller i national lovgivning.

Fødevarestyrelsen vil i forbindelse med et konkret udbrud på slagterier, grænsekontrolsteder eller transportmidler træffe beslutning om håndtering.

Ved udbrud på grænsekontrolsteder, skal Fødevarestyrelsen dog straks suspendere godkendelsen af den del af grænsekontrolstedet, hvor udbruddet er konstateret. Fødevarestyrelsen meddeler straks Kommissionen om suspensionen.

13. UDBRUD I VILDTLEVENDE DYR

Der er ikke på forhånd fastsat regler for håndtering af udbrud af fåre-og gedepest /fåre- og gedekopper i vildtlevende dyr, hverken i EU lovgivning eller i national lovgivning.

14. VACCINATION

Der er ikke tilladt at vaccinere mod hverken fåre- og gedekopper eller fåre- og gedepest. Fødevarestyrelsen kan dog ved udbrud af de nævnte sygdomme påbyde vaccination af modtagelige arter. Afgørelsen om, at foretage vaccination træffes af EU Kommissionen i samarbejde med den pågældende medlemsstat

15. SAMARBEJDE MED ANDRE MYNDIGHEDER SAMT EKSTERNE PARTER

Det centrale krisecenter sikrer indledningsvis kontakt til de eksterne parter. Det decentrale krisecenter samarbejder med lokale repræsentanter fra andre myndigheder eller eksterne parter.

16. EKSPERTGRUPPE

Der er ikke nedsat en permanent national ekspertgruppe for hhv. fåre- og gedekopper og fåre- og gedepest.. Hvis der i en given udbrudssituation er brug for en ekspertgruppe, kan det centrale krisecenter nedsætte en ekspertgruppe.

BILAG 1: LOVGIVNING

Bestemmelser for bekæmpelse af fåre- og gedekopper samt fåre- og gedepest er fastsat i:

EU lovgivning:

[Rådets direktiv 92/119/EØF af 17. december 1992 om generelle fællesskabsforanstaltninger til bekæmpelse af visse dyresygdomme samt om specifikke foranstaltninger vedrørende blæreudslæt hos svin](#)

Dansk lovgivning:

[Bekendtgørelse nr. 1325 af 26. juni 2015 om bekæmpelse af fåre- og gedepest samt fåre- og gedekopper](#)

[LBK nr. 466 af 15. maj 2014 om lov om hold af dyr](#)

BILAG 2: INFORMATIONSMATERIALE

Information om fåre- og gedekopper samt fåre- og gedepest kan blandt andet findes på følgende steder:

Fødevarestyrelsens hjemmeside

[Leksikonopslag om fåre- og gedekopper](#)

[Leksikonopslag om fåre- og gedepest](#)

Myggetal og mittetal for Danmark

www.myggetal.dk

EU-kommissionens hjemmeside

[EU-Kommissionen/fåre- og gedekopper samt fåre- og gedepest](#)

OIE hjemmeside

[OIE/ fåre- og gedekopper samt fåre- og gedepest /sygdomsbeskrivelse](#)

EFSA's hjemmeside

EFSA.europa.eu/fåre- og gedekopper

EFSA.europa.eu/fåre- og gedepest

